
УДК 159.922

О. В. ВАГІНА,

аспірантка кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь);

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8934-4752>

ПСИХОЛОГО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІГРАФНИХ ОПИТУВАНЬ У СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ

Розкрито теоретико-психологічні і правові засади організації та проведення опитувань працівників МВС України з використанням поліграфа. Проаналізовано теорію та практику здійснення поліграфічних досліджень у нашій країні, підкреслено доцільність використання передового досвіду зарубіжних країн у цьому питанні. Намічено напрями вдосконалення правових і психологічних аспектів використання поліграфічних опитувань працівників правоохоронних органів, зокрема щодо розробки законодавчої та нормативно-правової бази застосування поліграфа правоохоронними органами, психологічного обґрунтування та стандартизації методик поліграфного обстеження, виявлення психологічних умов проведення передтестової бесіди, поведінки з обстежуваними, формулювання запитань, виявлення протидії опитуванню, візуальних особливостей неправдивої інформації тощо.

Ключові слова: поліграф, поліграфне обстеження, Міністерство внутрішніх справ, поліція, опитування, психологічний стимул, психофізіологічна реакція.

Vagina, O.V. (2017), "Psychological and legal aspects of conducting polygraph interviews in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine" ["Psykhologo-pravovi aspekty provedennia polihrafnykh opytuvan u systemi MVS Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 124–129.

Постановка проблеми. Поліграф являє собою спеціальний комп'ютерний технічний засіб, що здійснює реєстрацію змін психофізіологічних реакцій людини, які є результатом психологічних процесів у відповідь на пред'явлення їй за спеціальною методикою певних психологічних стимулів. Поліграф має відповідну сертифікацію, прилад не завдає шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середови-

щу. Він широко використовується із середини XX сторіччя у розвинутих країнах світу, практика застосування приладу свідчить про те, що він надає можливість отримання від людини інформації, яку іншим шляхом дуже складно виявити. За останні роки успішно розвиваються такі напрями використання поліграфа, як відбір кадрів у професіях підвищеного ризику, а також розкриття і розслідування злочинів. Результати

поліграфних обстежень персоналу в багатьох країнах Європи свідчать про їх високу ефективність у профілактиці злочинних проявів, службових порушень та девіацій поведінки. На сьогодні поліграф застосовується приблизно у 70 країнах, у тому числі в правоохоронних структурах США, Туреччини, Ізраїлю, Росії, Білорусі, Молдови, Литви, Польщі тощо [1–6]. Проте в Україні поліграф не знайшов широкого застосування, що пояснюється низкою причин об'єктивного і суб'єктивного характеру. Тому **метою** статті є розкриття психологічних і правових умов підвищення ефективності використання поліграфних досліджень у нашій державі.

Аналіз останніх досліджень. Історія становлення і розвитку поліграфних досліджень в Україні тісно пов'язана із системою Міністерства внутрішніх справ. Початком можна вважати 1999 рік, коли група з числа п'яти викладачів і науковців системи МВС України пройшла перепідготовку в Академії юридичної психофізіології (м. Ларго, США) за спеціальністю «екзаменатор поліграфа». У травні 1999 р. в Національній академії внутрішніх справ України був проведений круглий стіл на тему «Проблеми і напрямки впровадження поліграфа у практичну діяльність органів внутрішніх справ України» за участю представників МВС, представників Служби безпеки і Міністерства оборони України, українських та російських поліграфологів-практиків. До першочергових завдань впровадження приладу було віднесено розробку відомчої нормативної бази, науково обґрунтованих методик опитування громадян із використанням поліграфа та визначення основних вимог з технічного забезпечення й організації проведення опитувань. З цього моменту почали проводитись наукові дослідження з проблематики поліграфних опитувань, питанням науково-психологічного і правового забезпечення використання поліграфа присвятили праці українські та зарубіжні науковці В. І. Барко, С. К. Делікатний, Ж. Ю. Половнікова, Т. Р. Морозова, Д. А. Мовчан, О. В. Шаповалов, В. А. Варламов, Р. Лурія, К. Бакстер, Дж. Рейд та інші [2; 3; 5–10]. Невдовзі, а саме 28 серпня 2001 р., був виданий наказ МВС України № 743 «Про проведення експерименту щодо використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ України», яким регламентувалося проведення протягом 2001–2002 років експерименту з використанням поліграфів при професійно-психологічному відборі кандидатів на службу і навчання в навчальних закладах МВС України, зараху-

ванні до складу миротворчих місій або осіб, які висуваються на керівні посади, а також працівників, стосовно яких проводяться службові перевірки. У 2002 р. підбито підсумки експерименту і підтверджено ефективність використання поліграфів як у роботі з персоналом, так і в процесі розкриття та розслідування злочинів, розпочалось широке впровадження поліграфних технологій у систему МВС України.

Виклад основного матеріалу. Слід відзначити, що законодавчо і нормативно проведення поліграфних досліджень закріплено в багатьох країнах: Канаді, Ізраїлі, Угорщині, Болгарії, Чеській Республіці, Македонії, Сербії, Литві, Молдові, Туреччині, Казахстані, Китаї, Росії, Японії, Індії, багатьох країнах Латинської Америки тощо. В Україні поліграф використовується в системах Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Міністерства оборони, Державної фіскальної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій та інших на основі відомих нормативних актів. Нещодавно (за участю автора цієї статті) розроблено проект інструкції, яка регламентує використання поліграфа в Державному бюро розслідувань України. Вітчизняні й зарубіжні науковці також проводять дослідження, присвячені теоретичним і прикладним аспектам використання поліграфа в роботі правоохоронців, проте поки що в Україні застосування поліграфа врегульовано лише деякими відомчими нормативними актами.

Ключовим у справі впровадження поліграфних технологій в систему МВС України можна вважати 2004 рік. З метою супроводження оперативно-службової діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ України було видано наказ МВС України від 28.07.2004 № 842 «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України», п. 1.13 якого затверджував Інструкцію щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом. Вказана Інструкція, як і зазначений наказ, визначає основні напрямки, принципи та умови використання поліграфів у процесі професійно-психологічного відбору кандидатів на службу і навчання, під час кадрових перевірок та проведення службових розслідувань [11].

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що на сьогодні МВС України нормативно може використовувати поліграфні технології в кадровій роботі з персоналом органів внутрішніх справ, а також у розкритті та розслідуванні злочинів. Однак цей метод не зазнав широкого й системного використання в діяльності

правоохоронців через відсутність законодавчого забезпечення проведення поліграфних опитувань. Також недостатньо розроблені психологічні аспекти проведення основних етапів поліграфного опитування, відсутні єдині стандартизовані й валідизовані методики здійснення опитувань. На території України застосування поліграфа законом не заборонено, правовою основою його використання є вимоги та норми законодавства України, зокрема: Конституції України, Кодексу законів про працю України, Кримінального процесуального кодексу України, законів України «Про Національну поліцію», «Про засади запобігання корупції», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про державну службу», «Про державну таємницю», Основ законодавства України про охорону здоров'я тощо. Також у листопаді 2010 р. в національному Класифікаторі професій ДК 003:2010 було офіційно зареєстровано професію «експерт-поліграфолог» (наказ Держспоживстандарту від 28.07.2010 № 327, розділ 2 «Професіонали», додаток А (обов'язковий), код КП 2144.2).

Питання використання поліграфних технологій є актуальним не тільки для системи МВС, але й для інших міністерств та відомств. Так, у жовтні 2013 р. Міністерством юстиції України було зареєстровано наказ Міністерства доходів і зборів України (нині Державна фіскальна служба України) від 02.08.2013 № 329 «Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів та його територіальних органів», яким затверджено відповідну Інструкцію, що визначає основні напрями, принципи та умови використання поліграфів. Зазначається, що метою проведення поліграфного опитування є отримання орієнтовної інформації з метою її використання в діяльності щодо попередження й виявлення корупційних та інших протиправних дій з боку працівників, гарантування їх безпеки та захисту від незаконних посягань, пов'язаних із виконанням службових обов'язків, зняття з них безпідставних звинувачень або підозр. Наведено перелік сфер застосування поліграфа, зокрема з метою: сприяння оперативно-розшуковій діяльності в системі Міндоходів та його територіальних органів (звужування кола підозрюваних та ймовірно причетних осіб до події, що перевіряється; одержання інформації орієнтувального характеру про підготовку або вчинення правопорушень тощо); перевірки кандидатів у процесі вирішення питань щодо прийому особи на роботу до Міндоходів, його

територіальних органів, підпорядкованих установ та організацій (виявлення конфліктних зон особистості, схильності до суїциду, прихованих мотивів вступу на службу (роботу, навчання); отримання необхідної інформації під час проведення службових розслідувань. В Інструкції зазначено, що результати опитування не мають будь-якої доказової сили, а лише орієнтують на здобуття матеріальних та інших доказів у порядку, передбаченому чинним законодавством [12].

Важливою подією стало створення у 2014 р. Всеукраїнської асоціації поліграфологів (далі – ВАП) з метою об'єднання інтересів професійних поліграфологів України. Сьогодні ВАП об'єднує більше 100 поліграфологів, кількість членів зростає щомісячно. На даний момент ВАП має 22 представництва в найбільших містах України, а також власний Науково-навчальний центр, що займається підготовкою поліграфологів, за результатами навчання в якому надається свідоцтво державного зразка. Основною метою діяльності ВАП є об'єднання поліграфологів України для забезпечення ефективності та якості проведення опитувань з використанням поліграфа, компетентного оволодіння питаннями технологій проведення опитувань із застосуванням поліграфа, оцінки їх результатів і правового регулювання використання поліграфа в різних галузях суспільного життя.

У жовтні 2016 р. на обговорення на засідання Комітету Верховної Ради України з прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин надійшли проекти двох законів: «Про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі», внесений народним депутатом України А. А. Тетеруком [13], та «Про поліграфологічну діяльність», внесений народним депутатом України А. В. Журжієм [14].

Питання законодавчого врегулювання процедури проведення опитувань із використанням поліграфа назріло давно. До цього часу використання поліграфа в нашій країні врегульовувалось підзаконними нормативними актами, проте назріла необхідність законодавчого закріплення багатьох питань, пов'язаних із використанням в Україні поліграфа, особливо це стосується правових основ проведення поліграфних досліджень, його принципів, прав та обов'язків осіб, які проходять опитування на поліграфі, засад і принципів діяльності поліграфолога, організації проведення опитувань, оформлення та зберігання його результатів, юридичної відповідальності поліграфологів тощо. Тому аналіз і обговорення зазначених

законопроектів видається вельми актуальним. Пропоновані законопроекти свідчать про суттєве просування на шляху вдосконалення правового регулювання життєдіяльності українського суспільства, вони потребують ретельного аналізу з позицій дотримання Конституції та прав людини, узгодження з українським законодавством. Комітет Верховної Ради України відправив зазначені проекти на доопрацювання.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що в Україні перша хвиля популярності поліграфічних обстежень викликана потребою практичних підрозділів у впровадженні новітніх технологій у практику розкриття і розслідування злочинів. За час проведення експерименту з використання поліграфа (2001–2002 роки) успіхи вітчизняних поліграфологів у розкритті й розслідуванні злочинів виступили переконливим доказом практичної доцільності впровадження поліграфа та сприяли популяризації методу переважно серед працівників оперативних підрозділів. Однак бажаного результату, а саме широкомасштабного впровадження поліграфічних технологій в органах і підрозділах внутрішніх справ України не відбулося. Незадовільний темп упровадження методу поліграфічного опитування, можливо, мав наслідком низку суб'єктивних чинників, серед яких основними видаються такі, як висока вартість для закупівлі сучасної якісної апаратури; висока вартість навчання й супроводження професійної діяльності поліграфологів; необхідність вдосконалення законодавчої та відомчої нормативно-правової бази з питань практичного впровадження поліграфічних перевірок у систему МВС України; незадовільне ставлення деяких керівників до впровадження поліграфа в кадрову роботу та практичну діяльність МВС України; відсутність вітчизняної школи підготовки правоохоронців-поліграфологів. Нині практика використання інструментальної детекції в МВС проходить черговий етап становлення.

На наш погляд, вбачається два напрями вдосконалення застосування поліграфа в системі МВС, а саме: 1) запровадження нової законодавчої та нормативної бази; 2) розробка психологічних механізмів проведення поліграфічних перевірок.

Щодо першого напрямку слід зазначити, що сучасний курс України як правової демократичної держави, зокрема її правоохоронних структур, спрямований на подальше проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа та його впровадження у правозастосовну практику. Тому виникає нагальна потреба упорядкованості цього питання як ін-

струменту взаємопов'язаних відносин суб'єктів щодо використання вказаного приладу. Аналізуючи нормативно-правову базу застосування поліграфа в кадровій роботі при відборі до правоохоронних органів України, слід зазначити, що така юридична процедура діє і в інших країнах, зокрема в США, Канаді, Литві, Латвії, Польщі, Словаччині, Росії, Білорусі, Молдові. Багато в чому ці нормативно-правові акти є схожими за змістом, незважаючи на те, що держави належать до різних правових систем. Головне – щоб вони були дієвими та відповідали встановленим вимогам окремо взятої держави при професійному відборі кадрів до правоохоронних відомств. Ще одним аспектом використання поліграфа є розкриття та розслідування злочинів, проте недостатнє нормативно-правове забезпечення, що регулює правовідносини у сфері застосування поліграфа, породжує протиріччя у виробленні єдиних підходів щодо його місця та ролі в цьому аспекті діяльності. Питання використання поліграфа в розкритті та розслідуванні злочинів повинно розглядатися через призму комплексного дослідження проблем, пов'язаних із застосуванням технічних засобів виявлення, фіксації, вилучення, дослідження та використання слідів і речових доказів, вивчення позитивного досвіду правоохоронних органів інших держав, розробки пропозицій щодо законодавчого унормування порядку й умов використання цих методів, їх упровадження в діяльність правоохоронних органів України. Враховуючи досвід зарубіжних країн, в яких поліграфічні технології були запроваджені більше п'ятнадцяти років тому і дотепер успішно використовуються, вбачається низка чинників, що стримують широке впровадження поліграфічного методу в діяльність правоохоронних органів України, а саме: відсутність державної програми впровадження поліграфа у правоохоронну сферу; недостатність нормативно-правового забезпечення, яке б регулювало правовідносини щодо механізму використання поліграфа; відсутність програми практичного обміну досвідом з передовими європейськими державами стосовно застосування поліграфа; уповільнений розвиток вітчизняних науково-технічних, науково-практичних і методичних рекомендацій за вказаним напрямом; невідпрацьованість механізму державної підготовки спеціалістів-поліграфологів; відсутність вітчизняного інституту підготовки експертів-поліграфологів тощо.

Для широкого впровадження поліграфічних технологій у діяльність системи МВС важливо розвивати також інший, психологічний, напрям.

У першу чергу, потрібно запровадити єдині вимоги до психологічного забезпечення проведення поліграфних опитувань, це стосується розробки стандартизованих валідних поліграфних опитувальників (тестів), які б затверджувались на рівні Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України (а також інших правоохоронних органів) і були б рекомендовані для використання при проведенні конкурсу на службу до поліції (або інших правоохоронних органів). При цьому доцільно орієнтуватися на зарубіжний досвід застосування поліграфа в різних державних і недержавних організаціях і уникати тих помилок, які раніше були допущені. З огляду на зазначене, при впровадженні поліграфних технологій у систему МВС України доцільно розробити й чітко визначити психологічні умови проведення кожного з етапів поліграфних опитувань: попередньої бесіди з обстежуваним (передтесту); власне опитування на поліграфі (тривалість тесту, кількість запитань, їх формулювання, можливість повторного опитування); післятестової бесіди (післятесту).

Важливо також передбачити вирішення деяких організаційно-правових та психологічних питань, зокрема: щодо створення координаційно-аналітичного центру із застосування поліграфних технологій (в системі МВС або на позавідомчій основі); вдосконалення, розробки та впровадження правової бази для ефективного застосування поліграфного методу; затвердження порядку сертифікації поліграфної апаратури, дозволу на її ввезення та застосування на території України; розробки ефективної системи відбору кандидатів для навчання роботи з поліграфом, а також організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації поліграфологів; здійснення моніторингу та аналізу позитивного досвіду правоохоронних структур зарубіжних країн з питань практики використання поліграфних технологій, запровадження практики проведення на базі навчальних закладів МВС України міжнародних науково-практичних конференцій з питань теорії

та практики використання поліграфних технологій у правоохоронних відомствах; проведення відомчими науково-дослідними установами досліджень щодо актуальних питань використання та впровадження поліграфних технологій в діяльність поліції та інших правоохоронних органів.

На сьогодні для розвитку методу поліграфних обстежень необхідне науково обгрунтоване включення поліграфа в систему засобів вітчизняної криміналістики, що стане поштовхом до початку масштабного використання приладів у боротьбі зі злочинністю, в кадровій роботі, а також для подальшого вдосконалення правових норм застосування поліграфа на території України. Сучасні умови та потреби практики висувають вимогу щодо необхідності ухвалення закону України «Про поліграфологічну діяльність», а також внесення відповідних змін до законів України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про запобігання корупції», до Кримінального процесуального кодексу України та у деякі відомчі нормативно-правові акти.

Висновки. Проведений нами аналіз закордонної та вітчизняної практики використання поліграфних технологій показав, що на сьогодні поліграф ефективно використовується у підрозділах поліції, державних органах і кримінальному судочинстві розвинутих країн світу, напрацьовано немало здобутків вітчизняних поліграфологів. Можна зробити обгрунтований висновок про те, що серед існуючих і доступних для системи МВС України новітніх технологій поліграф є одним з найбільш перспективних та ефективних засобів вирішення актуальних питань, що стосуються кадрового забезпечення органів і підрозділів внутрішніх справ, а також особливостей розкриття та розслідування злочинів. Подальша розробка правових і психологічних засад використання цього приладу в системі МВС та інших правоохоронних органів України є важливим теоретичним і прикладним завданням.

Список бібліографічних посилань

1. Чарльз М. Т. Современное состояние и перспективы профессиональной подготовки сотрудников полиции (милиции) США и России. СПб.: Алетейя, 2000. 268 с.
2. Мотлях О. І. Нормативно-правове регулювання використання поліграфа правоохоронними органами зарубіжних країн. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. Серія: Право та державне управління*. 2011. № 4 (4). С. 169–173.
3. Назаров О. А. Сучасні тенденції щодо підготовки законопроекту в Україні про захист прав осіб, які проходять дослідження на поліграфі. *Наука і правоохорона*. 2015. № 1 (27). С. 305–311.
4. Corruption perceptions index 2011 // Transparency International: сайт. URL: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> (дата звернення: 11.01.2017).
5. Maddi S., Khoshaba D. M., Jensen K., Carter E., Lu J. L., Harvey R. H. Hardiness training for high risk undergraduates. *NACADA Journal*. 2002. No. 22. P. 45–55.

6. Roberg R. R., Kuykendall J. Police organization and Management: Behavior, Theory and Processes. Pacific Grove, CA: Brooks; Cole Publishing Co, 1990. 412 p.
7. Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Профессионализм и лидерство. Харьков: Титул, 2006. 578 с.
8. Барко В. І., Клименко О. В., Криволапчук В. О. Профілактика адиктивної поведінки у працівників ОВС України: навч. посіб. Київ: НАВС, 2009. 52 с.
9. Свон Р. Д. Эффективность правоохранительной деятельности и ее кадровое обеспечение в США и России. СПб.: Алетей, 2000. 296 с.
10. Литвинова Г. А. Социально-психологическое обеспечение деятельности полиции Баварии (Германия). *Юридическая психология*. 2010. № 3. С. 32–36.
11. Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України: наказ МВС України від 28.07.2004 № 842 // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-04> (дата звернення: 11.01.2017).
12. Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів та його територіальних органів: наказ М-ва доходів і зборів України від 02.08.2013 № 329. *Офіційний вісник України*. 2013. № 83. Ст. 3092.
13. Проект Закону про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі: № 4094 від 17.02.2016/ініціатор законопроекту нар. деп. України Тетерук А. А. // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=58203 (дата звернення: 11.01.2017).
14. Проект Закону про поліграфологічну діяльність: № 4094-1 від 04.03.2016/ініціатор законопроекту нар. деп. України Журжій А. В.; авт. кол.: Журжій А. В., Грицаєнко О. П., Наконечний В. Л. та ін. // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58326 (дата звернення: 11.01.2017).

Надійшла до редколегії 13.01.2017

ВАГИНА Е. В. ПСИХОЛОГО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ ПОЛИГРАФНЫХ ОПРОСОВ В СИСТЕМЕ МВД УКРАИНЫ

Раскрыты теоретико-психологические и правовые основы организации и проведения опросов сотрудников МВД Украины с использованием полиграфа. Проанализированы теория и практика осуществления полиграфных исследований в нашей стране, подчеркнута целесообразность использования передового опыта зарубежных стран в этом вопросе. Намечены направления совершенствования правовых и психологических аспектов использования полиграфных опросов сотрудников правоохранительных органов, в частности в сфере разработки законодательной и нормативно-правовой базы применения полиграфа правоохранительными органами, психологического обоснования и стандартизации методик полиграфного обследования, выявления психологических условий проведения предтестовой беседы, обращения с обследуемыми, формулировки вопросов, выявления противодействия опросу на полиграфе, визуальных особенностей неправдивой информации и т. п.

Ключевые слова: полиграф, полиграфное обследование, Министерство внутренних дел, полиция, опросы, психологический стимул, психофизиологическая реакция.

VAGINA O. V. PSYCHOLOGICAL AND LEGAL ASPECTS OF CONDUCTING POLYGRAPH INTERVIEWS IN THE SYSTEM OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

Legal, theoretical and psychological principles of the organization and conduction of questioning the officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine using polygraph detector have been revealed. The author has analyzed the theory and practice of polygraph research in our country, has emphasized the feasibility of using advanced experience of foreign countries in this regard. The author has set the areas of improving legal and psychological aspects of using polygraph interviews of law enforcement officers, including the development of legislative and regulatory bases of applying polygraph detector by law enforcement agencies, psychological grounding and standardization of methods of polygraph examination, detecting psychological conditions of conducting the pre-test interviews, treatment with those who are examined, formulating questions, detecting the facts of combating questioning, the visual features of false information, etc.

The author has made a reasonable conclusion that among the existing and available innovative technologies for the Ministry of Internal Affairs of Ukraine – polygraph is one of the most perspective and effective means to address the urgent issues relating to staffing of the law enforcement activities, as well as features of detecting and investigating crimes. Further development of legal and psychological principles of using this device in the system of the Ministry of Internal Affairs and other law enforcement agencies of Ukraine is an important scientific and theoretical, applied task.

Keywords: polygraph detector, polygraph detector's examination, Ministry of Internal Affairs, police, questioning, psychological inducement, psycho-physiological reaction.